

**Polskie Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego
Czeski Cieszyn**

Egzamin wstępny z języka polskiego

2020

wersja B

Czas pracy: 60 minut

Liczba punktów do uzyskania: 50

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój numer.
2. Sprawdź, czy arkusz zawiera 11 stron (zadania nr 1.–16.). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami. Odpowiedzi wpisuj wyraźnie i jednoznacznie.

Rozwiązania zapisuj **CZYTELNIE** długopisem lub piórem. Niejednoznaczna odpowiedź lub nieczytelny zapis odpowiedzi będą oceniane jako błąd.

UWAGA! NIE WOLNO UŻYWAĆ KOREKTORA!

4. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. **Wybierz tylko JEDNĄ ODPOWIEDŹ** i zaznacz ją znakiem X (jak na obrazku)

A   B   C   D

5. Jeżeli się pomylisz, błędne pole zamaż i zaznacz inną odpowiedź znakiem X.

A   B   C   D

Uwaga! **ODPOWIEDŹ MOŻESZ ZMIENIĆ (POPRAWIAĆ) TYLKO JEDEN RAZ.**

6. Instrukcje do innych typów zadań (prawda – fałsz, na dobieranie) znajdziesz w poleceniach do nich skierowanych.
7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsca opatrzonego napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
8. Przy każdym zadaniu podana jest liczba punktów. Za błędną odpowiedź lub nieudzielenie odpowiedzi, punktów się nie odejmuje.

Powodzenia!

TEKST I

Grażyna Bąkiewicz

Bona – zło wcielone? Opowieść z czasów Zygmunta Starego

Król Zygmunt pólężąc, pól siedząc, oglądał jakieś ryciny z planami zamku. Nie wyglądał na specjalnie chorego, raczej rozleniwionego. Od dziewczyn, z którymi mieszkała w jednej izbie, Jadwisia dowiedziała się już niejednego o królu. Że woli spać niż o polityce gadać. Że nazywają go Starym, bo zdążył zestarzeć się, nim dostał władzę. Że w ogóle nie miał jej sprawować, bo był najmłodszym z królewiczów i nie istniał nawet cień szansy, że zostanie królem. Ale los lubi stroić sobie żarty z ludzi, a jego uczynił królem po śmierci starszych braci. Że z trudem przychodziło mu przyzwyczaić się do tej roli. Że na szczęście trafiła mu się żona, która wzięła na siebie rolę przyjaciela i doradcy. Że posłowie i senatorowie z Boną konferują o sprawach państwa, bo w przeciwieństwie do Zygmunta ona doskonale zna się na polityce i wie, jak ją prowadzić. [...]

– Mielibyśmy najpiękniejsze w Europie wierzchowce, ale nie mogłam ich kupić – poskarżyła się Bona mężowi.

– Dlaczego? – spytał zdziwiony król, bo wiedział, że jego żona zawsze kupuje wszystko, co jej się podoba.

– Bo nie wiadomo, czy ci, którzy mienią się ich właścicielami, są nimi naprawdę.

– A kto jest prawowitym właścicielem? – zainteresował się król Zygmunt.

– Ty, mężu – oświadczyła Bona.

– Jeśli tak, to bierz te konie choćby dziś, a jutro wybierzemy się do Niepołomic na polowanie.

– Doskonały pomysł! – ucieszyła się Bona. – Ale najpierw trzeba odnaleźć dokument potwierdzający, że konie i ziemię, na których są hodowane, są twoje.

Król Zygmunt pokiwał głową, że warto to zrobić, ale wyraźnie nie miał ochoty zajmować się takimi sprawami. A Bona nie naciskała. [...]

Zadowolona królowa klasnęła w dłonie i poleciła podać mięsiwo, i to takie, jakie lubi jej małżonek. [...] a potem klasnęła w dłonie jeszcze raz, by przywołać muzykantów. [...] Bona uwielbiała muzykę i tańce, szczególnie, gdy była zadowolona.

W:G. Bąkiewicz, K. Szymeczko, P. Wakuła, *Od morza do morza. 10 opowiadań z czasów Jagiellonów*, Wydawnictwo Literatura, Łódź 2016

Zadania 1. – 6. odnoszą się do TEKSTU I.

Zadanie 1. (1 p.)

Króla Zygmunta nazywano Starym, ponieważ

- A.** to pozwalało odróżnić go od jego syna, też Zygmunta.
- B.** tak zwyczajowo określano królów-ojców.
- C.** był najstarszym z kandydatów do tronu.
- D.** został królem, mając już swoje lata.

A   B   C   D

☐	☐	☐	☐

Zadanie 2 (1 p.)

Opinia o królu „woli spać niż o polityce gadać” pozwala stwierdzić, że Zygmunt Stary

- A. był złym władcą.
- B. nie przepadał za swoimi obowiązkami.
- C. cierpiał na przewlekłą chorobę zmuszającą go do pobytu w łóżku.
- D. za jedyną słuszną drogę postępowania uznawał rokowania pokojowe.

A	B	C	D
☐	☐	☐	☐

Zadanie 3. (3 p.)

Oceń, które z podanych stwierdzeń odnoszących się do tekstu I jest prawdziwe, a które – fałszywe.

Wpisz X w odpowiednie wiersze tabeli. W razie pomyłki błędne zaznaczenie zamaż i zaznacz inną odpowiedź znakiem X.

	PRAWDA	FAŁSZ
Bona wyręczała Zygmunta Starego w podejmowaniu decyzji politycznych.		
Król sprzeciwiał się rządowi żony.		
Królowa Bona nie przestrzegała panującego w Polsce prawa.		

Zadanie 4. (2 p.)

Jaką funkcję pełni pytajnik w tytule tekstu:

Bona – zło wcielone?

Udziel odpowiedzi w formie zdania złożonego.

.....

.....

.....

Zadanie 5 (2 p.)

Na podstawie powyższego fragmentu tekstu wskaż dwie cechy królowej Bony i uzasadnij je.

1. ....
.....
2. ....
.....

Zadanie 6 (1 p.)

Jakim innym wyrazem lub połączeniem wyrazowym o znaczeniu bliskoznacznym można zastąpić podkreślony we fragmencie czasownik? Podaj przykład.

Król Zygmunt pokiwał głową, że warto to zrobić, ale wyraźnie nie miał ochoty zajmować się takimi sprawami. A Bona nie naciskała.

.....
.....

Zadanie 7 (5 p.)

Na podstawie zamieszczonej poniżej ryciny zredaguj 4–5-zdaniowy opis królowej Bony.

Źródło: <https://ciekawostkihistoryczne.pl/leksykon/bona-sforza-1494-1557/>

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TEKST II

Przystanek Kraków: Bona Sforza – najsłynniejsza Włoszka na Wawelu

Czarny PR¹ włożył się za nią od czasów, w których żyła. Współcześni nie mogli znieść jej charakteru, temperamentu i metod działania. Dla wielu była bardziej wykształcona, obyta w świecie i pewna siebie, niż tego oczekiwano po kobietach w jej epoce. Z pewnością była postacią nietuzinkową, miała klasę i charakter. [...]

W historii naszego kraju królowa Bona to w dalszym ciągu postać kontrowersyjna. Lista przypisywanych jej wad i przewinień jest długa, a za władczynią cały czas podąża czarna legenda. Dopiero w XX wieku podjęto próbę rzetelnej oceny jej dokonań. Jedno jest pewne: nie była to kobieta bezbarwna i przeciętna. [...]

Bona, mimo iż jej małżeństwo zostało zaaranżowane w wyniku polityki dynastycznej, nie zamierzała odgrywać roli potulnej żony. Zarzuca się jej zmienność nastrojów, kłótniowość, gwałtowność, nadmierną ambicję, nade wszystko zaś – wtrącanie się do polityki (zastrzeżonej wtedy przecież dla mężczyzn!), intryganctwo, kupowanie przychylności możnowładców, grabienie dóbr publicznych i powiększanie majątku królewskiego (czyli poniekąd prywatnego) z uszczerbkiem dla interesu Rzeczypospolitej. Pojawiły się nawet oskarżenia o trucicielstwo, a przecież – o ironio! – Bona sama została otruta. [...]

Z drugiej strony Bona była dobrze wykształcona, a także – według niektórych świadectw – miła, uprzejma i kulturalna. Jako młoda kobieta musiała także być bardzo ładna. Dobrze zarządzała i gospodarzyła, była oszczędna (co dla niektórych znaczyć mogło tylko, że była skąpa), powiększała dochody z dóbr królewskich, dbała o kulturę, wysyłała młodzież na studia zagraniczne, była na bieżąco ze współczesną modą i twórczością artystyczną. Mówi się, że przywiozła ze swoich stron rodzinnych „włoszczyznę”, czyli pomidory, kalafior, marchew, sałatę, kapustę, szpinak i inne warzywa, bez których dzisiaj nie sposób wyobrazić sobie polskiej kuchni, ale trudno dociec, jak z tym naprawdę było, gdyż historycy twierdzą, że w gruncie rzeczy włoskie zwyczaje kulinarne upowszechniały się wówczas w Polsce niezależnie od Bony. Zapewne jednak dzięki królowej i jej dworowi następowało to szybciej i skuteczniej. Dotyczyło to również makaronów i potraw korzennych.

http://krakow.pl/otwarty_na_swiat/aktualnosci/192755,62,komunikat,przystanek_krakow_bona_sforza_najslynniejsza_wloszka_na_wawelu.html

---

¹ Czarny PR – zła sława.

Zadania 8. – 11. odnoszą się do TEKSTU II.

Zadanie 8 (2 p.)

Uzupełnij zdanie. Właściwą odpowiedź zaznacz kółkiem.

Powyższy fragment tekstu *Przystanek Kraków: Bona Sforza – najszynniejsza Włoszka na Wawelu* to przykład stylu .....(1/2), o czym świadczy ..... (A/B).

1. naukowego   **A.** prostota i przejrzystość wypowiedzi, wplatanie elementów charakterystycznych dla innych stylów (np. naukowego, potocznego)
2. publicystycznego   **B.** ścisłość i jasność wyводу, nagromadzenie fachowych określeń

Zadanie 9. (3 p.)

Oceń, czy podane zdania (z tekstu II) to fakt czy opinia.

Wpisz X w odpowiednie wiersze tabeli. W razie pomyłki błędne zaznaczenie zamaż i zaznacz inną odpowiedź znakiem X.

	FAKT	OPINIA
Dopiero w XX wieku podjęto próbę rzetelnej oceny jej dokonań.		
Jako młoda kobieta musiała także być bardzo ładna.		
Z pewnością była postacią nietuzinkową, miała klasę i charakter.		

Zadanie 10. (1 p.)

Na które z poniższych pytań znajdziesz odpowiedź w tekście II?

- A.** Czyją żoną była Bona?
B. Jakie były ulubione potrawy królowej?
C. Z jakiego kraju przyjechała do Polski?
D. Co wyróżniało ją spośród kobiet żyjących w jej epoce?

A   B   C   D

Zadanie 11. (4 p.)

Z tekstów I i II wynika, że Bona nie była postacią, którą da się jednoznacznie ocenić. Uzasadnij tę opinię dwoma argumentami. Udziel odpowiedzi w formie zdań złożonych.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (5 p.)

Dopasuj zasadę pisowni nie z różnymi częściami mowy do właściwego przykładu. Wpisz znak X w odpowiednie wiersze tabeli. Uwaga! Jedna zasada będzie się powtarzać.

- A. rozdzielna pisownia z osobowymi formami czasowników;
- B. łączna pisownia z przymiotnikami w stopniu równym;
- C. łączna pisownia z przysłówkami w utworzonych od przymiotników;
- D. rozdzielna pisownia z rzeczownikami.

	A	B	C	D
<i>Współcześni nie mogli znieść jej charakteru.</i>				
<i>Z pewnością była postacią nietuzinkową.</i>				
<i>Nie zamierzała odgrywać roli potulnej żony.</i>				
<i>...bez których dzisiaj nie sposób wyobrazić sobie polskiej kuchni.</i>				
<i>Zwyczaje kulinarne upowszechniały się wówczas w Polsce niezależnie od Bony.</i>				

TEKST III

Wisława Szymborska Do własnego wiersza

*W najlepszym razie
będziesz, mój wierszu, uważnie czytany,
komentowany i zapamiętany.*

*W gorszym przypadku
tylko przeczytany.*

*Trzecia możliwość –
wprawdzie napisany,
ale po chwili wrzucony do kosza.*

*Masz jeszcze czwarte wyjście do wykorzystania –
znikniesz nienapisany,
z zadowoleniem mrużąc coś do siebie.*

Zadania 13. – 14. odnoszą się do TEKSTU III.

Zadanie 13. (4 p.)

Dopasuj po 2 określenia do każdego rodzaju wiersza opisanego w utworze Wisławy Szymborskiej. Wpisz do tabeli właściwe oznaczenia literowe.

A. przeciętny B. skrytykowany, C. niewymyślony, D. wybitny, E. niewyróżniający się, F. wysoko oceniony, G. nieudany, H. tajemniczy

<i>W najlepszym razie będziesz, mój wierszu, uważnie czytany, komentowany i zapamiętany.</i>	
<i>W gorszym przypadku tylko przeczytany.</i>	
<i>Trzecia możliwość – wprawdzie napisany, ale po chwili wrzucony do kosza.</i>	
<i>Masz jeszcze czwarte wyjście do wykorzystania – znikniesz nienapisany, z zadowoleniem mrużąc coś do siebie.</i>	

Zadanie 14. (2 p.)

Jakie wnioski na temat tworzenia poezji można wyciągnąć z utworu Wisławy Szymborskiej? Napisz własnymi słowami.

.....

.....

.....

Zadanie 15. (4 p.)

Uzupełnij tekst poprawnymi formami wyrazów.

Uwaga! Twój zapis powinien być czytelny i jednoznaczny.

Nie zdajesz sobie (sprawa, I. poj.) ....., jak ja się martwię.

..... (wziąć – 2.os. I.poj. czas, przyszły) się w garść i zacznij coś robić!

Popraw ..... (ta ocena, I.poj.).

Przed ..... (ty) całe życie!

Zadanie 16 (10 p.)

Mój życiorys to także temat na biografię osoby nietuzinkowej. Napisz krótką autobiografię, w której zaprezentujesz najciekawsze informacje o sobie oraz interesujące fakty z Twojego życia.

Uwaga! Twoja praca nie może być krótsza niż wskazuje wyróżniona, pogrubiona linia.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....